

RESOLUTION ⁽¹⁾**om utmaningar, potential och nya satsningar när det gäller samarbete om energieffektivitet och förnybara energikällor inom det östliga partnerskapet**

(2015/C 315/03)

DEN PARLAMENTARISKA FÖRSAMLINGEN EURONEST UTFÄRDAR DENNA RESOLUTION

- med beaktande av den konstituerande akten för den parlamentariska församlingen Euronest av den 3 maj 2011,
- med beaktande av den gemensamma förklaringen från det toppmöte för det östliga partnerskapet som hölls i Vilnius den 28–29 november 2013,
- med beaktande av Europeiska rådets slutsatser av den 24 oktober 2014 om ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030,
- med beaktande av resultatet av FN:s klimatkonferens i Warszawa den 11–22 november 2013,
- med beaktande av sin resolution av den 5 februari 2014 om en ram för klimat- och energipolitiken fram till 2030 ⁽²⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 21 maj 2013 om aktuella utmaningar och möjligheter för förnybar energi på den europeiska inre marknaden för energi ⁽³⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 14 mars 2013 om energifärdplanen för 2050, en framtid med energi ⁽⁴⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 12 juni 2012 om inledandet av ett energipolitiskt samarbete med partner utanför våra gränser: *En strategisk metod för en trygg, hållbar och konkurrenskraftig energiförsörjning* ⁽⁵⁾,
- med beaktande av sin resolution av den 26 november 2014 om FN:s klimatkonferens i Lima där man kräver bindande mål om att förbättra energieffektiviteten med 40 % i överensstämmelse med den övergripande kostnads-effektiva potentialen för förbättrad energieffektivitet ⁽⁶⁾,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 23 juli 2014 om energieffektivitet, om hur energieffektivitet kan trygga energiförsörjningen och om 2030-ramen för klimat- och energipolitiken (COM(2014) 520),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 22 januari 2014 om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (COM(2014) 15),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 8 mars 2011 om en färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050 (COM(2011) 112),
- med beaktande av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG,

⁽¹⁾ Antagen den 17 mars 2015 i Jerevan, Armenien.

⁽²⁾ Antagna texter, P7_TA(2014)0094.

⁽³⁾ Antagna texter, P7_TA(2013)0201.

⁽⁴⁾ Antagna texter, P7_TA(2013)0088.

⁽⁵⁾ Antagna texter, P7_TA(2012)0238.

⁽⁶⁾ Antagna texter, P8_TA(2014)0063.

- med beaktande av landstrategidokumenterna på energiområdet för Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland för perioden fram till 2020 respektive 2030,
- med beaktande av huvudmålen och arbetsprogrammet för det östliga partnerskapet 2014–2017: plattform 3 – energitrygghet,
- med beaktande av det östeuropeiska partnerskapet för energi och miljö (E5P) som ingicks 2009,
- med beaktande av årsrapporten 2013 till Europaparlamentet och de nationella parlamenten om energigemenskapens verksamhet samt årsrapporten av den 24 september 2014 om energigemenskapens verksamhet 2014, och av följande skäl:
 - A. Den globala efterfrågan på energi ökar ständigt, i samma takt som befolkningen ökar och mänsklig verksamhet och teknik utvecklas. Detta leder till en alltmer intensiv global konkurrens om fossila bränslen och äventyrar således energiförsörjningen i de svagaste ekonomierna.
 - B. Farhågor har väckts på grund av klimatförändringarna, växande efterfrågan på energi och osäkerhet på de globala olje- och gasmarknaderna vilket lett till att både producent- och konsumentländer diskuterar hur man kan utforma ömsesidigt fördelaktiga strategier för en omvandling av energisektorerna till lågutsläppssektorer, hitta en ny balanserad fördelning mellan olika energikällor, trygga en tillförlitlig och säker energiförsörjning och begränsa energiförbrukningen.
 - C. Energiförbrukningen väntas växa i Östeuropa i snabbare takt än EU-genomsnittet, vilket är en del i en trend som följer av regionens ekonomiska och sociala utveckling. De östeuropeiska partnerländerna är för närvarande tre gånger mer energiintensiva än genomsnittet bland EU:s medlemsstater och den outnyttjade potentialen för energieffektivitet är fortfarande mycket stor.
 - D. Därför är det ekonomiskt, socialt och miljömässigt intressant för både EU och partnerländerna i Östeuropa att minska koldioxidutsläppen från fossilbränslen, utveckla alternativa och kostnadseffektiva energikällor och öka energieffektiviteten.
 - E. Den regionala energipolitiska dialogen inom det östliga partnerskapet har intensifierats de senaste åren och omfattar nu konvergens på energimarknaderna, diversifiering av energiförsörjning och transitvägar samt utveckling av hållbara energikällor och infrastruktur av gemensamt och regionalt intresse.
 - F. FN:s klimatkonferens som hölls i Warszawa i november 2013 var ett viktigt steg framåt på väg mot ett nytt övergripande klimatavtal 2015 som ska grundas på politik och åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från energisystemen.
 - G. Energibesparings- och energieffektivitetsåtgärder kan, tillsammans med ökat utnyttjande av förnybara energikällor, också bidra till att minska flera former av energiberoende, bland annat ekonomiskt beroende, teknikberoende och bränsleberoende inom kärnenergiesektorn och den fossila sektorn, förvärv och ägande av strategisk energiinfrastruktur samt investeringar i energiprojekt som görs av opålitliga tredje parter i EU och de östeuropeiska partnerländerna.
 - H. Den ökande andelen förnybara energikällor kan leda till avsevärt lägre kostnader, vilket avspeglas i EU:s kostnader för importerad energi de senaste åren (en minskning på 30 miljarder euro under 2012).
 - I. Bostadsbeståndet och infrastrukturen för energiöverföring och energidistribution, båda arv från det förflutna, befinner sig i dåligt skick och utgör allvarliga problem för energieffektivitet och energibesparingar i många EU-länder och östeuropeiska partnerländer.
 - J. EU har antagit en ram för klimat- och energipolitiken fram till 2030 som innehåller en rad mål, nämligen att minska växthusgasutsläppen med minst 40 % jämfört med 1990 års nivåer, öka andelen förnybar energi som förbrukas i EU till minst 27 % och förbättra energieffektiviteten med minst 27 % jämfört med prognosen för 2030.

- K. Det är alla EU:s medlemsstaters ansvar att fullständigt genomföra både det nuvarande och det andra klimat- och energipaketet och efterföljande EU-lagstiftning på området energieffektivitet; detsamma gäller de östeuropeiska partnerländerna inom ramen för införlivad lagstiftning. Om inte lagstiftningen införlivas korrekt och i tid kan säkerheten äventyras för enskilda medlemsstater eller för EU och dess partnerländer i Östeuropa som helhet.
- L. EU antog 2009 ett direktiv för förnybar energi med bindande nationella mål som ska uppnås genom att användningen av förnybar energi främjas. År 2012 antog EU ett direktiv om energieffektivitet enligt vilket medlemsstaterna måste genomföra obligatoriska energibesparande åtgärder, framför allt måste 3 % av de statliga myndigheternas byggnader renoveras varje år och energibolagen måste minska energiförbrukningen på användarnivå.
- M. De östeuropeiska partnerländerna har börjat anta och genomföra politik och regelverk för förnybara energikällor och energieffektivitet, bland annat har vissa ingått avtal inom ramen för fördraget om energigemenskapen. Dessa ansträngningar hindras emellertid av otillräcklig övervakning och teknisk kapacitet samt avsaknad av investeringar och genomförandeinstrument.
- N. Armenien, Georgien och Moldavien anslöt sig 2013 till det östeuropeiska partnerskapet för energi och miljö (E5P) som först upprättades med Ukraina och som syftar till att främja energieffektivitet och miljöinvesteringar i de östeuropeiska partnerländerna.
- O. Trots att den globala ekonomiska krisen har påverkat investeringarna i energibesparande åtgärder och förnybara energikällor negativt, spelar internationella finansinstitut fortfarande en viktig roll genom att förstärka nationella medel och lån för investeringar i hållbar energianvändning och utveckling av förnybara energikällor.
- P. EU och de östeuropeiska partnerländerna måste beakta den allmänna konkurrenskraften i ekonomin och energisektorn när de utformar lämplig politik för att införa krav på energieffektivitet inom industrin, utveckla förnybara energikällor och integrera dem i landets energimix.
- Q. Ukraina och Moldavien anslöt sig till energigemenskapen 2011 och var därför tvungna att bland annat införliva direktivet om byggnaders energiprestanda (senast den 30 september 2012), energimärkningsdirektivet (senast slutet av 2011), energitjänstedirektivet (senast slutet av 2011) och direktivet om förnybara energikällor (senast slutet av 2013). Georgien förhandlar om att bli fullständig medlem av energigemenskapen 2015.

Nå framsteg och resultat för förnybar energi och energieffektivitet

1. Euronest delar den uppfattning som framfördes vid det östliga partnerskapets toppmöte i Vilnius om den strategiska betydelsen och nödvändigheten av ett närmare samarbete på miljö- och klimatområdet som prioriterad insats. Deltagarna vid toppmötet har åtagit sig att utarbeta ett nytt övergripande klimatavtal som ska antas vid FN:s konferens om klimatförändringar i Paris 2015, vilket välkomnas av Euronest. Det ligger i parternas gemensamma intresse att stärka bilateralt och multilateralt samarbete inom det östliga partnerskapet på energiområdet, för att uppnå de klimatpolitiska målen.
2. Euronest välkomnar de framsteg som gjordes vid toppmötet i Vilnius och uppmanar deltagarna vid det toppmöte som ska hållas i Riga i maj 2015 att gå vidare med energisamarbetet inom det östliga partnerskapet. Tyvärr har bilateral energihandel i vissa fall använts av Ryssland som politiskt påtryckningsmedel. Att ytterligare utveckla samarbetet mellan EU och dess partner är nödvändigt för att stärka den ömsesidiga energitryggheten och för att skapa oberoende och motståndskraft mot yttre påtryckningar.
3. Euronest betonar vikten av att ge utvecklingen av förnybar energi och energieffektivitet hög politisk prioritet för att kunna gå över till energisystem med låga utsläpp, motverka riskerna som klimatförändringarna medför och främja säker, hållbar och ekonomiskt överkomlig energi till fördel för våra ekonomier och våra invånare.

4. Euronest framhåller att den befintliga allt äldre infrastrukturen, "felande länkar" och en högre andel förnybara energikällor i energiproduktion och energiförbrukning tillsammans pekar på att det finns ett behov av investeringar i stor skala för att utveckla lämplig infrastruktur för överföring och lagring av el. EU och de östeuropeiska partnerländerna bör stärka det regionala samarbetet och uppmuntra moderniseringen av energinäten, framför allt genom utveckling och främjande av smarta nät och anläggning av ny infrastruktur för sammankoppling och gränsöverskridande förbindelser. Dessa investeringar måste kompletteras med åtgärder för beteendeförändringar, energibesparingar och starkt konsumentstöd med fokus på fördelarna med en övergång från fossila bränslen till förnybara energikällor, särskilt inom värmesektorn. Det är också viktigt att utveckla internetstamnätet för att kunna stödja driften av smarta nät och att garantera it-säkerheten hos kritisk infrastruktur.
5. Euronest konstaterar att vissa förnybara energikällor är intermittenta och anser i det sammanhanget att ju mer utbyggda elnäten är, desto mer kan geografiskt avlägsna energikällor utnyttjas. På så sätt kan en balans nås när det gäller produktion och otillgängliga anläggningar för förnybar energi.
6. Euronest framhåller betydelsen av energieffektivitet i byggnader och vikten av att renovera energiineffektiva byggnader i samarbete med EU för att maximera energieffektiviteten.
7. Euronest anser att utvecklingen av förnybar energi bör gå hand i hand med stöd till lagringskapacitet och flexibel reservkraftskapacitet. Det krävs verkningfulla åtgärder för energieffektivitet för att trygga elförsörjningen under perioder med hög efterfrågan. EU och de östeuropeiska partnerländerna bör stödja och underlätta upprättandet av nya partnerskap för tekniköverföring på områdena efterfrågestyrning, smarta nät och lagringsteknik. Vidare efterlyser Euronest bättre samarbete mellan EU och dess partnerländer i en gemensam satsning för att förebygga alla slags angrepp på strategisk infrastruktur.
8. Euronest lyfter fram problemen med förgasning som drabbar landsbygden i de östeuropeiska partnerländerna, eftersom man på landsbygden fortfarande är beroende av naturresurser från skogen vilket leder till massiv avskogning och skogsförstörelse i en omfattning som motsvarar ungefär en femtedel av alla utsläpp orsakade av människan.
9. Euronest rekommenderar EU och dess östeuropeiska partnerländer att gynna och pröva lokala och decentraliserade produktions- och distributionsnät för förnybar energi, något som kan skapa ett mer robust, balanserat och demokratiskt energisystem, förbättra energitryggheten, öppna affärsmöjligheter och möta den lokala befolkningens och marknadens behov.
10. Euronest uppmanar EU:s medlemsstater och deras partner att utöka sökandet efter alternativt energisamarbete med privata investerare för att utvinna organiskt rik skiffergas, vilket skulle vara en stor fördel och göra det lättare för länder som är beroende av importerad energi att stå emot yttre politiska påtryckningar.
11. Euronest betonar att det finns en energibesparingspotential i alla ekonomiska sektorer, inklusive industrin, jordbruket, byggnader (särskilt med tanke på bostädernas höga energiineffektivitet), transport och tjänster. Utvecklingen mot energieffektivitet måste bygga på beslut om att effektivt genomföra förnuftiga åtgärder som fattas av en komplex kedja av aktörer, från politiker till energiproducenter och enskilda konsumenter.
12. Euronest framhåller att en övergång till en mer energieffektiv ekonomi också skulle påskynda spridningen av innovativa tekniska lösningar och öka industrins konkurrenskraft, medan den ekonomiska tillväxten stimuleras och högkvalitativa jobb skapas inom flera sektorer med anknytning till energieffektivitet.
13. Euronest betonar att energieffektivitetspolitiken bör bygga på en detaljerad analys av energianvändning, marknader och teknik där man ringat in de sektorer och möjligheter där insatser har störst chans att leda till förbättringar. I det här sammanhanget är det viktigt att EU:s medlemsstater och de östeuropeiska partnerländerna utformar en energieffektivitetspolitik som i första hand syftar till att undanröja hinder för investeringar i effektivitet, att successivt införa driftsstandarder i alla energiintensiva sektorer, inklusive industrin, att höja skatterna på de mest ineffektiva produkterna och den mest ineffektiva utrustningen i de fall där det finns mindre energislukande alternativ och att skapa finansieringsmodeller som är tillgängliga för privathushållen.

14. Euronest framhåller betydelsen av att bygga ut fjärrvärme i alla östeuropeiska partnerländer och att energieffektivitet är en prioritet i varje renoverings- eller byggprojekt.

Skapa de rätta förutsättningarna för en hållbar utveckling av förnybar energi och stimulering av energieffektivitet

15. Euronest stöder målet om att göra allmänheten i de östeuropeiska partnerländerna mer medveten om förnybar energi, och konstaterar att näringslivet där för närvarande saknar kunskaper om produktion av förnybar energi och möjligheterna att delta i investeringsprojekt. Internationella finansinstitut kan spela en viktig roll för att förstärka nationella medel och lån för investeringar i hållbar energianvändning och utveckling av förnybara energikällor.
16. Euronest stöder målen i arbetsprogrammet för det östliga partnerskapets plattform om energitrygghet 2014–2017, särskilt målet om att stärka samarbetet för att genomföra lagstiftning om energieffektivitet och förnybar energi samt för att gynna investeringar.
17. Euronest understryker att det är ytterst viktigt med regelverk för förnybara energikällor och energieffektivitet, eftersom investeringsbeslut på dessa områden i hög grad påverkas av administrativa tillstånd. Regeringarna i EU:s medlemsstater och de östeuropeiska partnerländerna bör sörja för insyn, konsekvens och kontinuitet när de utformar lagstiftning, finansiella bestämmelser och andra regelverk så att investerarnas förtroende stärks och kunskap och bästa praxis om regelverken sprids. Kommissionen bör vara observant på att beslut om energiinvesteringar och energipolitik i EU:s medlemsstater inte får undergräva energitryggheten i andra medlemsstater eller i de östeuropeiska partnerländerna.
18. Euronest uppmanar kommissionen att se över direktivet om energieffektivitet så kvotpliktsystemet för energieffektivitet förlängs efter 2020 och att lägga fram det reviderade direktivet med mål för 2030 för energigemenskapen för slutligt antagande.
19. Euronest stöder tillnärmningen till EU:s lagstiftning och standarder i de östeuropeiska partnerländerna när det gäller förnybara energikällor och energieffektivitet, särskilt inom ramen för energigemenskapen och genomförandet av berörda nationella strategier och handlingsplaner. I detta sammanhang är det viktigt med lagstiftning som ökar utländska investerares tillträde till inhemska marknader för förnybar energi och underlättar energihandel mellan nationella och lokala parter. Inhemska och utländska investerare bör behandlas lika när det gäller tillträde till marknaderna för förnybar energi. Förslag om lagstiftning för fortsatt tillväxt av inhemska förnybara energikällor och produktion av förnybar energi efter 2020 bör läggas fram. Det är positivt att de östeuropeiska partnerländer som har antagit nationella program för energieffektivitet har satt upp kvantifierade mål för framför allt lägre energiintensitet samt minskade koldioxidutsläpp och värmeförluster i bostadssektorn. Energieffektivitetsmål som inte har uppnåtts ännu bör ses över regelbundet och nya strategier bör tas fram för att se till att målen nås i både EU- och partnerländerna.
20. Euronest anser att det behövs mer samordning mellan stödsystemen för förnybar energi för att bygga upp kapaciteten för förnybar energi på ett effektivt sätt, särskilt för innovativ teknik inom sol-, vind- och biomassesektorerna, men överdrivna subventioner bör inte ges och stödet bör fasas ut när tekniken är mogen.
21. Euronest betonar att transportsektorn kan spela en viktig roll för minskade utsläpp, om mål för förnybar energi inkluderas i arbetsprogrammen för kollektivtrafik.
22. Euronest uppmanar EU och de östeuropeiska partnerländerna att inrätta nya finansieringsmodeller som bygger mer på privat än offentlig finansiering för att gynna förnybara energikällor och energibesparingar.
23. Euronest efterlyser landsspecifika studier om energiförbrukning så att strategier för att optimera investeringarna kan införas, vilket skulle öka effektiviteten och minska kostnaderna och importberoendet på lång sikt. Det krävs ökade privata och offentliga investeringar för renovering av energiineffektiva bostäder i EU och dess partnerländer.

24. Euronest rekommenderar EU:s medlemsstater och de östeuropeiska partnerländerna att underlätta för förmånsbehandling av handel med energi från förnybara källor i enlighet med mekanismerna och villkoren i direktiv 2009/28/EG.
25. Euronest välkomnar att Ukraina inom ramen för införlivandet av direktivet om förnybara energikällor nästan fördubblat andelen förnybar energi av den slutliga energiförbrukningen, från 2,99 % 2012 till 3,96 % 2013.

Uppmuntra gemensamma strategier för politikutformning och ett starkare multilateralt samarbete för förnybar energi och energieffektivitet inom det östliga partnerskapet

26. Euronest framhåller att EU:s medlemsstater måste välja lämpliga strategier beroende på hur den inhemska energimarknaden är uppbyggd, även om energipolitiska mål har satts upp och samordnas på EU-nivå. EU:s medlemsstater och de östeuropeiska partnerländerna bör fortsätta sitt utbyte och samarbete inom forskning och politikutformning när det gäller förnybara energikällor och energieffektivitet, parallellt med att ta itu med problemen med energifattigdom, med särskild fokus på utsatta hushåll med låga inkomster, som inte själva har råd att investera i energieffektivitet och modernisering och som skulle påverkas mest av höjda energipriser, genom att informera och erbjuda anpassade finansieringsmekanismer så att de kan minska sin energiförbrukning, diversifiera energikällorna och bygga upp ett energiberoende på hushållsnivå.
27. Euronest betonar intresset av att utveckla en öppen och integrerad energimarknad mellan EU och dess östeuropeiska partner, som skulle kunna stimulera utvecklingen av förnybar energi genom att erbjuda möjligheter till handel och investeringar. EU och de östeuropeiska partnerländerna bör satsa på att utveckla regional handel med elektricitet från förnybara energikällor inom ramen för nya avtal.
28. Euronest välkomnar kommissionens avsikt att utarbeta riktlinjer för handel med förnybara energikällor på europeisk nivå, och rekommenderar att man beaktar potentialen för handel mellan EU och de östeuropeiska partnerländerna.
29. Euronest välkomnar att programmet Inogate, inbegripet projektet *Energy Saving Initiative in the Building Sector (ESIB)*, har gett stöd till de östeuropeiska partnerländerna. I framtiden bör Inogate-programmet genomföras i ett mer anpassat format i varje partnerland, på grundval av avtal och åtaganden om politiska förändringar.
30. Euronest berömmar det goda resultatet av EU-initiativet "borgmästaravtalet" som samlat en rad kommuner i arbetet med att minska koldioxidutsläppen genom insatser för energieffektivitet och förnybar energi. EU bör stärka detta initiativ och rekommendera det till fler kommuner, särskilt i de östeuropeiska partnerländerna. Initiativet bör inbegripa utökade insatser för att främja principerna om energieffektivitet och för att förändra konsumenternas beteende, framför allt genom upplysningskampanjer.
31. Euronest konstaterar att det östeuropeiska partnerskapet för energi och miljö (E5P) är en värdefull flergivarfond som förvaltas av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och som har som syfte att underlätta investeringar i energieffektivitet och minskade koldioxidutsläpp i de östeuropeiska partnerländerna. Armeniens, Georgiens och Moldaviens beslut i oktober 2013 om att ansluta sig till E5P-fondens verksamhet, både som bidragsgivare och som bidragsmottagare, välkomnas, med tanke på att E5P-fonden med framgång har verkat i Ukraina sedan 2009. Azerbajdzjan och Vitryssland uppmuntras också att bli medlemsländer i E5P och att ansluta sig till dess givargrupp, för att på så sätt utöka insatserna för att förbättra energieffektiviteten.
32. Euronest uppmanar EU att bättre utnyttja investeringsinstrument för grannskapspolitiken och att samfinansiera investeringar i åtgärder och projekt för energieffektivitet och förnybara energikällor, baserade på bland annat erfarenheter från genomförda energieffektivitetsprojekt inom investeringsramen för västra Balkan.
33. Euronest framhåller behovet av att utveckla akademisk utbildning om förnybara energikällor och energieffektivitet som kan fungera som en viktig innovationsspridare. EU bör utarbeta stödprogram inom europeiska grannskapsinstrumentet för 2014–2020 för att universitet och tekniska högskolor i EU och de östeuropeiska partnerländerna ska kunna utveckla ett närmare samarbete och anordna utbyten för studenter och forskarstuderande på området energiteknik och energiekonomi.

34. Euronest välkomnar prioriteringarna i EU-programmet "Intelligent energi – Europa" och ramprogrammet för forskning och innovation (Horisont 2020). EU uppmanas öppna programmet "Intelligent energi – Europa" för de östeuropeiska partnerländerna och vidta åtgärder för att underlätta deras deltagande, i syfte att utbyta bästa praxis, utveckla ny teknik och gynna innovation på området förnybar energi och energieffektivitet.
 35. Euronest uppdrar åt sina medordförande att översända denna resolution till Europaparlamentets talman, rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Europeiska utrikestjänsten samt till regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna och i de östliga partnerländerna.
-